

SZAKMAIAN VAGY ÉRTHETŐEN?

A kérdés kicsit részletesebben úgy hangzik, vajon a tudományos cikkeket úgy kell-e megírni, hogy azok legfeljebb csak a szűk szakterület művelői számára legyenek követhetők, vagy úgy, hogy a tágabb szakmai környezet, esetleg az érdeklődő közönség is legalább a mondanivaló lényegét megértse. A logikus válasz az, hogy az egyik nem zárja ki a másikat. Ennek ellenére a *Nature Index* 2020. szeptember 10-én érdekes írást jelent meg *D. S. Chawla*-tól arról, hogy a tudományos cikkek még a tudósok számára is egyre nehezebben olvashatók, egyebek között a szakzsargon túlzott elburjánzása és a rengeteg rövidítés miatt. A közkeletű rövidítések, betűszavak (például ebben a számunkban KFKI, NAT) alkalmazása hasznos és természetes, baj a kevésbé ismertekkel van, amelyeket egyes szerzők a szakmaiságuk, „profizmusuk” kimutatására használnak (a Szemlében ilyenekre, természetesen, nem találunk példát). A túlbonyolított nyelv nem csupán a nem-tudósokat és a médiát idegeníti el, de megnehezítheti a fiatal kutatók és a más területekről érkező érdeklődők életét is. Olvasóként, bírálóként, szerkesztőként sokszor találkozunk azzal a jelenséggel, hogy a szerzők bevezetnek egy rövidítést, amit csak egyetlen egyszer használnak a cikkükben, vagy egy rövidítés jelentését nem adják meg. Ausztrál statisztikusok elemezték a betűszavak használatát több mint 24 millió élettudományi cikk címében és 18 millió kivonatában. Azt találták, hogy a címek 19%-a és az absztraktok 73%-a legalább egy rövidítést tartalmazott. Az azonosított, nagyjából 1,1 millió betűszó közül a döntő többséget (79%) kevesebb, mint tízszer használták a szakirodalomban. Azt is megállapították, hogy a rövidítések gyakorisága az absztraktokban a múlt század ötvenes éve óta tízszeresére nőtt.

Nem csak az új betűszavak használata nőtt drámai módon a közelmúltbeli cikkekben, hanem a címek és kivonatok teljes hossza is. Pedig a túlságosan szövevényes mondatok és a nehezen érthető szakkifejezések amellett, hogy kevésbé olvashatóvá teszik a dolgozatokat, csökkentik az idézés valószínűségét is. Egy tavaly elvégzett elemzés a sokat idézett cikkekről azt találta, hogy a legnagyobb hatású címek legfeljebb mindössze 10 szóból álltak. Egy, ez év elején publikált tanulmány 21 486 cikk esetén elemezte a szaknyelv használata és az idézetek közötti kapcsolatot, és arra a következtetésre jutott, hogy a címekben és az absztraktban használt nehezen érthető szakkifejezések jelentősen csökkentik a cikkekre kapott hivatkozások számát.

Persze nagyszerű dolog az is, ha a kutató csak saját szakterületének szűk tábora számára érthető anyagot publikál. De a legjobb tudósok azt is fontosnak tartják, hogy szakterületük új eredményeit megismertessék a szélesebb közvéleménnyel is. A *Fizikai Szemle* szerzői e követelménynek tesznek eleget azzal az elhivatottságukkal, amellyel közérthető módon ismertetik meg a szakmai közvéleményt saját kutatási területük legérdekesebb újdonságaival. Ezáltal rávilágítanak saját kutatásuk jelentőségére és kapcsolódási lehetőséget, ötleteket is adhatnak a más területen aktív kollégáknak. Mi, a *Fizikai Szemle* szerkesztői, ehhez igyekszünk minden segítséget és támogatást megadni.

Lendvai János
főszerkesztő

Fizikai Szemle

MAGYAR FIZIKAI FOLYÓIRAT

A Matematikai és Természettudományi Értesítőt az Akadémia 1882-ben indította
A Matematikai és Fizikai Lapokat Eötvös Loránd 1891-ben alapította

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat havonta megjelenő folyóirata.

Támogatók: a Magyar Tudományos Akadémia Fizikai Tudományok Osztálya, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Magyar Biofizikai Társaság, a Magyar Nukleáris Társaság és a Magyar Fizikushallgatók Egyesülete

Főszerkesztő:
Lendvai János

Szerkesztőbizottság:
Biró László Péter, Czitrovsky Aladár, Füstöss László, Gyürky György, Hebling János, Horváth Dezső, Horváth Gábor, Iglói Ferenc, Kiss Ádám, Koppa Pál, Ormos Pál, Papp Katalin, Simon Ferenc, Simon Péter, Sükösd Csaba, Szabados László, Szabó Gábor, Takács Gábor, Trócsányi Zoltán, Ujvári Sándor

Műszaki szerkesztő:
Kármán Tamás

A folyóirat e-mailcíme:
szerkesztok@fizikaiszemle.hu
A lapba szánt írásokat erre a címre kérjük.

A beküldött tudományos, ismeretterjesztő és fizikatanítási cikkek a Szerkesztőbizottság, illetve az általa felkért, a témában elismert szakértő jóváhagyó véleménye után jelenhetnek meg.

A folyóirat honlapja:
<http://www.fizikaiszemle.hu>

A borítón:

Az egykori Központi Fizikai Kutató Intézet (fotó: Civertan Stúdió, ©Energiatudományi Kutatóközpont).

TARTALOM

<i>Lendvai János: Szakmaian vagy érthetően?</i>	293
<i>Sólyom Jenő: 70 éves (lenne) a KFKI Hogyan jött létre és hogyan szűnt meg a Központi Fizikai Kutatóintézet</i>	295
<i>Pipics János: Newton alakja a magyar forrásokban 1790 körül Hogyan jelenik meg Newton a kor magyar nyelvű írásaiban</i>	302
<i>Patkós András: Miért érdemes egyre pontosabban megmérni a fizikai adatokat, avagy a neutron sötét titka Mi lehet a magyarázata a neutron kétféle stratégiával megvalósított élettartammérései közötti szignifikáns különbségnek?</i>	305
<i>Jubász Laura, Pardútká Bence, Petrik Péter, Erdélyi Zoltán, Cserbáti Csaba: Porózus arany nanorészecskék optikai tulajdonságainak kevert fém-oxid rétegekkel történő hangolása A porózus arany nanorészecskék kiváló jelöltek orvosi biológiai, szenzorikai, természeti, valamint rákterápiás alkalmazásokhoz</i>	309
VÉLEMÉNYEK	
<i>Almási János: A fizikatanítás aktuális problémáiról Érvek és ötletek arra, hogy a tanulók generációs igényeiből alkalmazkodva tanítsuk a természettudományi tárgyakat</i>	313
A FIZIKA TANÍTÁSA	
<i>Sükösd Csaba: A 22. Országos Szilárd Leó Fizikaverseny – 2. rész A nukleáris technológia iránti érdeklődés fokozását szolgáló verseny feladatainak és azok megoldásának ismertetése</i>	317
<i>Ollé Hajnalka, Kovács Tamás: Mi rejlik a fényképen, avagy fénygörbe analízise az osztályban Exobolygó kutatás nyilvános adatbázisát felhasználó önálló adatelemzés a tanulók bevonásával</i>	324
HÍREK – ESEMÉNYEK	
Tisztelgés Eötvös Loránd előtt	328
Csatlakozz az EPS-hez! Most!	328
SZÓRAKOZTATÓ FIZIKA	
<i>Horváth Dezső: Humor a tudományban, tudomány a humorban</i>	328
<i>J. Lendvai: In professional language or in an understandable way? J. Sólyom: KFKI (would be) 70 years old J. Pipics: Newton in Hungarian sources around 1790 A. Patkós: Why is it worth measuring more and more accurately physical data, the dark secret of neutron L. Jubász, B. Pardútká, P. Petrik, Z. Erdélyi, Cs. Cserbáti: Tuning the optical properties of porous gold nanoparticles with mixed metal oxide layers</i>	
OPINIONS	
<i>J. Almási: On current problems in physics teaching</i>	
TEACHING PHYSICS	
<i>Cs. Sükösd: The 22nd Szilárd Leo National Nuclear Study Competition – Part 2 H. Ollé, T. Kovács: What's on the photo, or classroom analysis of lightcurves</i>	
EVENTS	
A tribute to Loránd Eötvös Become a member of EPS! Now!	
FUN PHYSICS	
<i>D. Horváth: Humor in science, science in humor</i>	

Fizikai Szemle

MAGYAR FIZIKAI FOLYÓIRAT

megjelenését támogatják:

